

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 715/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Vierou Kolačanskou, Námestie Sv. Anny 7269/20A, Trenčín, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny a starostlivosť o dieťa a jeho výchovu podľa čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Čadca č. k. 5 P/50/2012-558 z 13. marca 2014 a rozhodnutím Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 CoP 42/2014 z 25. júna 2014 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny a starostlivosť o dieťa a jeho výchovu podľa čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy rozsudkom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 P/50/2012-558 z 13. marca 2014 a rozhodnutím Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoP 42/2014 z 25. júna 2014.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že okresný súd napadnutým rozsudkom zveril maloletú dcéru sťažovateľa do osobnej starostlivosti matky, zamietol návrh otca a starej matky maloletej na zverenie maloletej do ich starostlivosti, uložil sťažovateľovi platiť výživné na dieťa a zároveň upravil styk otca s maloletým dieťaťom. Proti tomuto rozsudku v časti týkajúcej sa zverenia maloletej do osobnej starostlivosti matky sa sťažovateľ v zákonnej lehote odvolal. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutím č. k. 7 CoP/42/2014-634 z 25. júna 2014 potvrdil rozsudok súdu v celom rozsahu, keď podľa sťažovateľa neodstránil vytýkané nedostatky a rozpornosti v skutkových zisteniach a žiadnym spôsobom sa nevyjadril k odvolacím námietkam sťažovateľa.

V sťažnosti ďalej uvádza:

„Sťažovateľ tvrdí, že rozhodnutia súdov nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a súdy úplne nesprávne zistili skutkový stav, čím porušili jeho právo a právo jeho maloletej dcéry na spravodlivý proces.

Konajúce súdy si nezabezpečili dôkazy vo veci spôsobilé dokázať rozhodujúce skutočnosti a majúce pre rozhodnutia podstatný význam . V konaní došlo k hrubému porušeniu ako povinnosti kolízneho opatrovníka vyhotoviť písomnú správu ku konaniu tak i povinnosti súdu túto správu žiadať. Súd ako relevantný dôkaz prevzal správu kolízneho opatrovníka vyhotovenú pre iné súdne konanie účastníkov a to konanie vykonávacie 16n6/2013.

Konajúce súdy zároveň nezistili názor dieťaťa, komu by chcelo byť zverené a nevenovali žiadnu pozornosť tvrdeniu, že dieťa matku odmieta, nechce s ňou byť, chce bývať u otca, čo môže byť spôsobené závažným psychiatrickým ochorením matky a prítomnosťou dieťaťa pri atakoch a recidívach choroby matky maloletej.

Sťažovateľ sa domieva, že ani prvostupňový ani odvolací súd nejednali v najlepšom záujme dieťaťa a bez akejkoľvek zákonnej opory, či odôvodnení založenom na vykonanom dokazovaní a v príkrom rozpore s požiadavkami a najlepším záujmom dieťaťa ho zverili psychiatricky chorému rodičovi.“

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že všeobecné súdy nerešpektovali Dohovor o právach dieťaťa, keď nerealizovali podľa neho základný úkon – vypočutie dieťaťa a zistenie jeho názoru vo veci. Namietajú tiež spôsob hodnotenia výpovede ošetrojúceho lekára matky maloletej a hrubé porušenie zákona zo strany kolíznej opatrovníčky pri predkladaní správy (jej písomná správa pochádzala z iného konania tých istých účastníkov a v predmetnom konaní podala podľa sťažovateľa len ústnu správu).

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Ústavnej sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na ochranu rodinného života zaručené čl. 41 ods. 1 postupom a rozhodnutím Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn.: bolo porušené.

3. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na výchovu a starostlivosť zaručené čl. 41. ods. 4 Ústavy SR postupom a rozhodnutím Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn.: bolo porušené.

4. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na nezávislý a nestranný súd zaručené čl. 46, ods. 1 Ústavy SR postupom a rozhodnutím Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn.: bolo porušené.

5. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na rovnosť účastníkov v konaní zaručené čl. 47, ods.3 Ústavy SR postupom a rozhodnutím Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn: bolo porušené.

6. Rozsudok Okresného súdu Čadca sp zn. 5P/50/2012-558 zo dňa 13.03.2014 a rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 7CoP/42/2014-634 zo dňa 25.06.2014 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie

7. Okresný súd Čadca a Krajský súd Žilina sú povinné uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia podľa §11, ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. a to za 2 úkony právnej pomoci za rok 2014 v celkovej výške 284,08 €: nasledovne 1. prevzatie a príprava zastúpenia sťažovateľa vo výške 134,00 € + 8,04 € rež. paušál.; 2. vypracovanie a podanie ústavnej sťažnosti vo výške 134,00 € + 8,04 € rež. paušál, ktoré je povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. Ing. Viery Kolačanskej do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľa sú jeho tvrdenia o porušení jeho základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny a starostlivosť o dieťa a jeho výchovu podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy najmä tým, že okresný súd aj odvolací súd „*závažne pochybili pri vykonávaní dokazovania v konaní*“.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 5 P/50/2012 z 13. marca 2014, ústavný súd uvádza, že jeho preskúmaniu bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

V prípade sťažovateľom napadnutého rozsudku okresného súdu bol súdom, ktorý preskúmaval uvedené rozhodnutie, krajský súd v odvolacom konaní. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ďalej uvádza, že sťažovateľ v texte sťažnosti vyjadruje svoju nespokojnosť aj s rozhodnutím krajského súdu č. k. 7 CoP/42/2014-634 z 25. júna 2014, ktorým krajský súd v odvolacom konaní potvrdil rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutých výrokoch ako správny. Zároveň však sťažovateľ v petite sťažnosti žiada vyslovenie porušenia označených základných práv len rozhodnutím okresného súdu bez uvedenia spisovej značky konania. Vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu žiada len v bode 6 petitu jeho zrušenie a vrátenie na ďalšie konanie, a to spolu s rozsudkom okresného súdu.

Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ kvalifikovane zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Ústavný súd vychádzajúc z § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s poukazom na svoju striktnú viazanosť petitom sťažnosti, v ktorom sťažovateľ namietal iba porušenie ním označených práv v petite neidentifikovaným rozsudkom okresného súdu, sa otázkou porušenia jeho práv rozsudkom krajského súdu nemohol zaoberať.

Ústavný súd tiež zdôrazňuje (napr. m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012), že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju sťažnosť náležite odôvodnil. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu, ktoré v sťažnosti absentuje najmä vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu. V súvislosti s odôvodnením sťažnosti ústavný súd poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého prípadné tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, prípadne kvalifikovaných medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktoré by sťažovateľ uviedol v texte znenia sťažnosti (v tomto prípade Dohovor o právach dieťaťa), t. j. mimo petitu, ústavný súd považuje iba za súčasť jeho argumentácie (m. m. III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07 atď.).

Ústavný súd ďalej dodáva, že napriek nedostatkom v petite sťažnosti pri predbežnom prerokovaní sťažnosti prihliadol aj na obsah jej odôvodnenia. Z povahy námietok sťažovateľa vyplýva, že tento namieta predovšetkým skutkové zistenia a spôsob vykonávania dôkazov konajúcich súdov – najmä týkajúce sa nevypočutia jeho dcéry, hodnotenia výpovede ošetrojúceho lekára matky maloletej, hodnotenia svedeckej výpovede kolíznej opatrovníčky. Ústavný súd preto opätovne poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Ústavný súd nie je ani skutkovým súdom, a preto nepreskúma, či v konaní pred

všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Po oboznámení sa s rozhodnutiami prvostupňového aj odvolacieho súdu ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy vykazuje sťažnosť sťažovateľa znaky zjavnej neopodstatnenosti.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia okresného súdu aj krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktoré majú na pamäti predovšetkým záujem maloletého dieťaťa. Závery všeobecných súdov nejavia známky neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Je primárnou úlohou všeobecných súdov vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor okresného súdu ani krajského súdu a ich závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné, logické a vyvážené a z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Zároveň ústavný súd konštatuje, že v postupe všeobecných súdov nemožno badať ani kolíziu so základným právom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy zo sťažnosti vyplýva, že k porušeniu základných práv sťažovateľa malo a mohlo dôjsť len v príčinnej súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. Keďže ústavný súd ustálil, že napadnuté rozhodnutia nevykazujú porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, v nadväznosti na to by nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2014